

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 4
 évszázad utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 11.

Külkereskedelmi bonyadalom.

(K. Ö.) Szerbia azzal a tervével, hogy Bulgáriával vámuniót köt, úgy látszik, lehetetlenné akarja tenni az új kereskedelmi szerződés megkötését.

A dolognak ezt a kifejlődését a mi politikai és gazdasági viszonyaink érlelték meg.

Mikor a keleti államok, köztük Szerbia is, tudomást vettek arról, hogy Magyarország és Ausztria csak a legsúlyosabb feltételek mellett tudott Németországgal állategészségügyi egyezményt kötni, már-már beletörődtek sorsukba, mely az leendett, hogy mi a keleti államokkal egyáltalában nem kötünk állategészségügyi egyezményt. Ez teljesen megfelelt az új kereskedelempolitikai viszonyoknak és logikus folyománya volt Németország magatartásának. Ugy a magyar mint az osztrák agrárkörök erre az álláspontra helyezkedtek és hangsúlyozták, hogy inkább nem kötünk kereskedelmi szerződést, de az állategészségügyi egyezményt meg nem adjuk.

A magyar politikai válság fokozódásával azonban Szerbia mindinkább nagyobb követelésekkel lépett fel. Követelte az oly természetű állategészségügyi egyezmény megkötését, mint a melyent a német vámszerződés magában foglal, kö-

vetelte a szerb állatbehozatal kontingen-tálását és a kivételes határvámok helyett gabonaneműeknél a kikészítési eljárással kapcsolatosan adható vámvisszatérítéseket.

Ezek a követelések még mindig a tárgyalások alapját képezhették. Földrajzi fekvésénél és politikai szempontból Magyarország és Ausztria mindig hajlandó volt, bár azért köszönetet sohasem kapunk, bizonyos kedvezésekben Szerbiát részesíteni. Mikor azonban Szerbia bejelentte, hogy Bulgáriával vámuniót kötött, meg kellett szakitani a vele folytatott tárgyalásokat. Mert ez a vámunió azt jelenti, hogy ugyanazokat a kedvezményeket, melyeket Szerbiának adunk, ugyan azokat Bulgária is fogja élvezni. A két állam közötti vámunió teljesen illuzóriussá teszi Magyarország és Ausztria gazdasági befolyását a két államra nézve.

Ha a vámunióval kapcsolatosan egyebet nem látnánk, mint a fogyasztási vámvonal kiterjesztésével elérhető gazdasági függetlenségre való törekvést, egyszerűen üdvözlőnk a két keleti államot és azt mondanók, jól teszik joguk van hozzá és egyszerűen azt teszik, amit mi, amit Németország, Anglia és mindazok az államok, melyek először arra törekednek, hogy nagy és biztos fogyasztási területet szerezzenek, másodszor arra, hogy azt a nemzeti termelésnek biztosítsák.

Az erre való törekvésnek alapja azonban a termelés sokfélesége, tehát nemcsak a mezőgazdasági, hanem az ipari

termelés oly fejlett állapota, mely a külföldi termelés kizárását lehetővé és indokoltá teszi.

Szerbia és Bulgária nincs ilyen helyzetben. Mindkettő mezőgazdasági állam kezdő iparral.

Feltéve, hogy a kettő közül az egyik iparállam lenne, értenők a gazdasági kapcsolatot, de mindkettő mezőgazdasági állam, melyek még a világpiacra nyomozó súlyát sem érzik még. Olcsóbb termelési feltételekkel rendelkez-vén, — a nyugati mezőgazdasági államoknak csinálnak nyomozó verseny.

Bizonyára van Szerbia és Bulgária akciójának politikai és gazdasági titkos rugója is, de ha a dolgot csak úgy vesszük, amint van, nem jósolhatunk nagy jövőt a tervezett vámunióknak. Annyi bizonyos, hogy első sorban maguknak ártanak.

Számolnunk kell azonban a szerb-borgár vámunió kérdésével, mint oly eseményről, mely a külkereskedelmi viszonyainkat még bonyolultabbá teszi. Tíz hét múlva nem kevesebb, mint tízenegy állammal kell új megállapodások alapján kereskedelmi forgalmat lebonyolítani, nekünk pedig se vámtarifánk, se szerződéseink. Ember legyen a talpán, a ki itt a kivezető utat megtalálja.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A népdal.

Írta: Géczy Lajos.

(Vége.)

De hát ez így volt, így van és így lesz mind a két kemszféra, talán a falanszter korszak beálltaig, a mikor majd már csak az egyszerű fogják szépen és érzéssel megzenésíteni.

Külömben: a népdal motívumára nagyon ráillik Heine azon mondása:

»Es ist eine alte Geschichte
 Und bleibt doch immer neu.«

Hazánkban a népdalokat a 18-ik század végén kezdték gyűjteni.

Sokan azt állítják, hogy a magyar dal nem

a magyar nép, hanem a zenélő cigány terméke. Sajnos hogy maga Liszt Ferencz is vitatta ezt a hamis tételt.

A cigány született muzsikusz az ő ügyes keze alatt sir és kacag az a száraz fa. De a cigány nem a magát játsza, hanem igyekszik a mulató ember kedvében eljárni és a vonót annak az izlése szerint kezelni.

Hiszen ha úgy volna a mint állítják, akkor miért nem csinált a cigány más népnek is magyar, vagy a mint elleneink mondják, *cigány-stíli* dallamot? *Valami nyoma* csak maradt volna valahol?

Csak annyi bizonyos, hogy előadásuk, cifrájuk, a trillák a virágos sallang az mind a a cigányizlés terméke, miáltal a cigány muzsikuskok sokszor modorossá teszik, sőt meg is rontják a népek eredeti népdallamait.

A magyaroknak a cigányok megjelenése előtt is voltak énekeik, dalaik, volt zenéjük.

A cigányok, tudjuk, csak a 15-ik században jöttek be.

Hát nem találták-e már itt a magyar lantosokat, a jokulátor, kombilátor, igricz, regös, kobzos és hegedősöket, az énekmondókat és zenészeket?

Hiszen ezek az árpádházi királyaink korában a rendes királyi udvartartáshoz is tartoztak s külön dominiumaik, falvaik is voltak például: Regetelők Pestmegyében.

Hát ezen lantosoknak hová lettek a dallamaik? melyeket a cigányok bejöttéig, tehát több mint 500 éven keresztül itt kultiváltak?

Hová lettek?

Hová lettek a magyar nép dallamai? hová?

Hát, ... ismerve a conservatív magyar népet, elképzelhető-e, hogy mindaz eltűnt volna nyomtalanul s hogy a cigányok melódiai teljesen kiszorították, kipusztították volna a magyar dallamot? még azon falvakban, tanyákon azon helyeken is, a hol a cigány alig fordult meg?

Hát hihető?

Sirolin

Emeli az étvágyat és a tootulást, megzár-teti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Kapható orvosai rendelésre a gyógyszerár-tár-ban. — Ára üvegenként 4—6 koron.

A politikai válság.

Fejérváry a királynál.

Bécsből jelentik: Fejérváry báró miniszterelnök ma délből újra kihallgatásra ment a királyhoz és híre jár, hogy ma sem merítette ki teljesen mondanivalóját és holnap újra megfog jelenni a királynál.

A sok kihallgatás oka, hogy Fejérváry rendkívül terjedelmes anyagot terjeszt a király elé, melyet tegnap azért nem tudott elintézni, mert minisztertanács is volt.

A miniszterelnök továbbra is a király rendelkezésére áll, hogy az általa esetleg kívánt felvilágosításokat megadhassa. Ami Vörös és br. Feilitzsch minisztereket illeti, azért maradnak továbbra is Bécsben, hogy a szakelődőknek a kereskedelmi szerződési tárgyalás dolgában utasításokat adhassanak.

Andrássy Bécsben?

Az Ujság a következő szenzációt közli:

Andrássy Gyula gróf a napokban a hajnali órákban Bécsbe érkezett. Az utazásnak sajtóságos és titokzatos előzményei voltak. Andrássy Gyula gróf az előző napon az esteli órákban kihajtatott a kelenföldi pályaudvarra s ott szállt fel a Bécs felé induló vonatra, hogy senki az utazásról tudomást ne szerezzen.

Azonban Budapesten a beavatottak tudtak erről az utról. Tudtak róla pedig Lukács László a volt pénzügyminiszter, Kossuth Ferencz, Apponyi Albert gróf és Bánffy Dezső báró is. Más senki se tudott a bécsi utról és annak céljairól.

Andrássy Gyula gróf a hajnali órákban érkezett Bécsbe s egyenest Pitreich lovag közös hadügyminiszterhez hajtatott, aki érkezéséről értesítve volt.

A tanácskozás, mely Andrássy gróf és Pitreich lovag között megindult, órákig tartott s a körül forgott, miképp lehetne a válságot a korona kívánságai értelmében megoldani, a nemzeti kívánságok elodázása alapján elintézni.

Bécsi körökben az a hír, hogy a kibontakozás ezen az alapon feltétlenül sikerül.

Itteni politikai körökben tudomással bírtak róla már egy hét előtt, hogy Andrássy Gyula gróf Bécsbe megy, még pedig a koalíció vezéreinek tudtával, hogy a kibontakozást elősegítse. Andrássy célja az, hogy egyrészt keresztülvigye azt, hogy a koalíció, ha nem is ejti el nemzeti követeléseit, legalább másodszorba helyezze, másrészt, hogy a király válasszon a koalíció feliratára, amely esetben a leiratot a március 1-én tartandó országgyűlésen vennék tárgyalás alá.

Erre a szenzációra a M. E. L. riportere tudakozódással fordult a hirben megnevezett politikai előkelőségekhez, de sem Lukács László, sem Kossuth Ferencz, sem gróf Apponyi, sem Bánffy Dezső nem tudnak Andrássy Bécsi útjáról. Gróf Andrássy pedig mosolyogva legyintett a kezével, amikor megkérdezték, mi igaz a hírből:

— Ilyesmire — mondta — komolyan nem szabad reflektálni!

Andrássy különben január első napjaiban érkezett Budapestre és azóta egy órára sem hagyta el a fővárost.

A nemzeti ellentállás.

Berthold gróf főispán az este érkezett Balassagyarmatra a losonci vonattal, a holnapi installáló közgyűlésre. A rend fenntartására a pályaudvaron katonaság és csendőrség foglalt állást és a tüntetésre kivonult tömeget szét szórta. Incidens nem fordult elő. A főispán a pályaudvarról a megyeházára hajtatott, ahol lakást rendeztek be számára. A megyeháza előtti járdán csendőrszem áll. A főszolgabíró ma reggel házról-házra járó városi rendőrök

utján figyelmezteti a lakosságot, hogy holnap ne hagyják el lakásaikat és tartsák otthon gyermekeiket és alkalmazottaikat is, hogy a katonaságnak ne legyen oka a beavatkozásra.

A főispán óvatosságból hideg ételeket hozott magával, hogy esetleg, ha élmézését beszerezni nem tudná, legalább éhen ne pusztuljon. A városban nagy a nyugalom. A holnapi installáció teljesen zavartalan lefolyásának ígérkezik.

Turócszentmártonból írják: A főispán installációjára a hatóság megtett minden preventív intézkedést. Összesen 211 gyalogos és 56 lovaskatona és 80 csendőr érkezett Turócszentmártonba.

A beiktatást biztosítottak hiszik. Köcsön Lajos főispán január 12-én délből érkezik Turócszentmártonba, ahol aznap délután a vármegye közigazgatási bizottsága ülést fog tartani.

A városban különben teljes nyugalom van. Nagyobb tüntetéstől tartani alig lehet. A csendőrség már ma gyülekezik a kerület minden részében.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tegnapi közgyűlése nagyon csendesen, minden incidens nélkül folyt le.

Eleintén azt képzeltük, hogy öt óra előtt véget ér a tárgyalás s mégis úgy elhúzódott a közgyűlés, hogy fél 7 órakor került sor az interpellációkra.

Hogy a mai napra is maradjon valami, a tizenegy fizetési előleg ügyét mára hagyták, a hitelesítéssel együtt.

A tegnapi tanácskozás lefolyása a következő volt.

Rimler Károly polgármester elnökölt. Jelen voltak:

Dr. Bozóky Béla, dr. Döry Ferencz, Frankó Endre, Fröhlich János, Hatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Károly Irén, dr. Ka-

Hát elképzelhető ez?

Herrmann Antal etnografus hosszabb ideig gyűjtögette a cigányoknak saját dalait, melyeket még Indiából hoztak magukkal s a melyeket, különösen a sátoros vándorló cigányok, de csakis maguk között s többnyire éjjel a lobogó tűz körül leguggolva énekelni szoktak?

Ezen dalok tanulmányozásából Herrmann azon tételt állapította meg, hogy a cigányok semmiesetre sem lehetnek valamely hazai nép zenéjének a megteremtői.

*

Azt is állítják, hogy a magyar dallam közel áll a tót dallamhoz.

Ez sem áll, már az előbb elmondott okoknál fogva sem. De ezen rövidesen átsiklani nem lehet, nem szabad. Itt meg kell egy kissé állanunk.

Van sok népdalunk, amely sokakat megteveszthet, de azok nem eredetiek, hanem jóvevény dallamok.

Nyáron lejön a tót arató az alföldre, magával hozva dalait.

Amely dallam a magyarnak megtetszik, ahhoz csinál magának szöveget és énekl. Ilyen például

»Éjfélűt ütött a kis toronyóra,
Jöjj be hozzám rózsám bucsuszóra.

vagy

»Szeretnék szántani
Hat ökröt hajtani.«

De hasonlitsuk össze a magyar dallamot a tót dallammal.

A magyar legény a szeretője elvesztésén így busul:

»Piros bársony zsebkendőmet nem bánom,
Csak a régi szeretőmet sajnálom.«

A tót legény pedig így busul és igyekszik vigasztalódni:

(Csak nem szószerint van fordítva.)

»Hej én árva szemem,
Miért sírsz te olyan nagyon,
Tán csak e kis lány van
Széles e világon?»

A dallam nem az alaphanggal: a moll akkorddal végződik, hanem annak septim akkordjával, tehát a dallam mintegy befejezetlen. Folytatást várunk.

Ez a tipikus tót, vagyis szláv dallam sajátsága.

Egy másik, másfajta tót dal, a melyben a legény az ifjúságától bucsuzik s a melyet a lakodalmakon: a vőlegény, illetve fiatal férj szokott énekelni, ez:

»Hej már megkomolyodtam,
Hej már megházasodtam,
Hej az én szép bokkrétám,
Már szegre akasztottam.

A dallam sokat vándorol, de az is gyakori eset, hogy két, sőt több zenésznek egy és ugyanazon gondolata támad, csak úgy, mint a feltalálónál, vagy az íróknál.

*

Továbbá curiosum képen kívánom megemlíteni, hogy van olyan dallam is, mely azon ütemekkel kezdődik, amely ütemekkel egy másik dal végződik. Ilyen:

a marseillaise.

Méltóztassék megengedni, hogy ezen állítást illusztráljam.

A németek a 18-ik században énekeltek egy igen elterjedt dalt, melyet én még gyermekkoromban hallottam és verseit feljegyeztem. Ez: a

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőnek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legujabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei megér-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri.

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

zay Kálmán, dr. Konrád Márk, Kis Dávid, Mezey Mihály, dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Czegléd Sándor, Czegléd Jeremiás, Cser János, Fényes Manó, Déry János, dr. Halász Lajos, Feldmann Izidor, Gábel Jakab, Heller Ede, Lövenstein Zsigmond, Nozák Rezső, dr. Pácz Sándor, Stark Gyula, dr. Várady Zsigmond, dr. Keeskeméti Lipót, Mihelfi Adolf, dr. Radó Ignác, Schvartz Izidor, Sulyok István, Széles Lajos, Weisz Károly, Reismann Mór, Rölich Lajos, dr. Tóth Ferencz, dr. Weisz Márton, Weisz Ernő, Aufrecht Mór, ifj. Berger Sámuel, Fleischaker Gyula, Huzella Gyula, Incze Lipót, Köblös Ferencz, dr. Kurländer Ede, dr. Munk Béla, Molnár Lajos, dr. Moskovits Miklós, Moskovits Miksa, Moskovits Farkas, Munk Jakab, Müller Salamon, Pekanyó Imre, Rendes Vilmos, ifj. Rimanóczy Kálmán, Sebestyén Lajos, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Juricskay Barna, dr. Cseresznyés Albert, Gerő Mrmin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Mukács Ödön, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, Szántó Lajos, dr. Baróthy Ákos, Kőszeghy József, Ragány János, Markovits Sámuel.

A polgármester havi jelentése felsorolja a közigazgatás december havi állapotáról szóló jelentést, amelynek adatait már közöltük.

A jelentést tudomásul vették.

A városi tanács bemutatta az 1906. évről érvényes képviselőválasztók névjegyzékét. — Tudomásul vették.

A Szacsavay-szobor-bizottság bejelentette a javasolt, hogy a szobor elkészítésével, a bemutatott minta alapján, Margó Ede szobrát bízzák meg. A falak 2-5 m. magas, bronzból készül, a talapzat és a mellékalak pedig dalmát márványból lesz vésve. Az összes költség 35.000 korona. Október 1-ére lesz kész a szobor.

A javaslatot egyhangulag örömmel fogadták s megbízták a tanácsot, hogy kösse meg Margó Ede szobrászsal — a szerződést.

A tanács előterjesztést tett, hogy a régi városháza épületének iskolai helyiséggé alakítása alkalmával 5865 korona pótmunkát mérült fel s ennek fedezésére kéri a megfelelő összeget.

Balogh Döme kifogásolja, hogy ilyen nagy összegű pótmunkát minden bejelentés nélkül készített a városi tanács és a főmérnök. A jelentést nem fogadja el, az összeget fizesse meg a főmérnök.

Dr. Várady Zsigmond szintén kikél az ellen, hogy a tanács az ilyen pótmunkákat nem

jelenti be a közgyűlésnek. Indítványozza, hogy utasítsák a tanácsot, miszerint a jövőben minden pótmunkát csak a közgyűlés megkérdése után készíttessen el.

Rimler Károly ígéretet tett, hogy a jövőben a felszólalás értelmében járnak el.

A Fekete Sas és Zöldfa szállodára megtartott árlejtés eredményéről s ezzel kapcsolatban dr. Adorján Emil és dr. Kurländer Ede ajánlatára vonatkozó jelentést és javaslatot kitűzték a február havi közgyűlésre.

A tanács egy korábbi határozat ellenére a volt püspökségi magtár épület és telek eladását javasolta.

Gábel Jakab bőven megokolt beszédben az eladás ellen szólott. Szükséges iskolára ez a terület.

Hlatky Endre szintén a mellett szól, hogy ne adják el ezt a teleket. Az iskolák fejlesztésénél nagy szükség lesz erre a helyre.

Dus László főügyész azt indítványozza, hogy mondják ki, miszerint a mostani bérlet lejártával bontsák le a magtár épületet.

Sulyok István azt kívánja, hogy a telek megtartása mellett a polgári leányiskola felépítését sürgeti.

Dr. Hoványi Géza semmi körülmények között sem adná el a teleket. Ha iskola céljára nem kellene is, akkor is szüksége lesz rá a városnak, kultur-palota, községi könyvtár stb. céljaira.

Hlatky Endre erősen hangsúlyozta, hogy semmi körülmények között ne kótya-vetyéljék el az értékes teleket.

Rimler Károly polgármester szintén azt hangoztatja, hogy elérkezett már oda a város, hogy egy talpalattnyi ingatlant se adjon el.

A közgyűlés az eladást levette a napirendről.

A »Bihari Hágó« ut alatti korcsmaépület lebontását elhatározták.

A tanács előterjesztést tett, hogy a nagyváradi Kossuth szobor alap hozzájárulási összegét 2500 koronára emeljék fel.

Dr. Adorján Emil és Lukács Ödön a város hozzájárulását 4000 koronára akarják felemelni évenként.

Hlatky Endre pártolja az indítványt; évről-évre meg kell adni a 4000 koronát.

Egyhangulag elhatározták, hogy a Kossuth-szobor alaphoz 4000 koronával járulnak.

Gábris Béla festőnövendék tanulmánya folytatására ösztöndíjat kér. A tanács elutasí-

totta. A felebbezés elutasítását javasolja most is a tanács.

Dr. Halász Lajos a tanács javaslatával szemben azt indítványozza, hogy egy 3 tagú bizottságot a kérelmező tehetségének megvizsgálására küldjenek ki.

Dr. Hoványi Géza szeretné a kérelmező ifjút segíteni. Lehetne talán a városi székház megnyitásakor tett alapítvány kamataiból segíteni.

Dr. Radó Ignác szerint a város nem zárkozhat el az elől, hogy egy tehetséges szegény ifjút a kiképzésében elősegítsen.

Hlatky Endre pártolja Halász Lajos indítványát. Ismeri a kérelmező ifjút, aki tehetséges és megérdemli a támogatást.

Elfogadták dr. Halász Lajos indítványát s az ifjú képességének megvizsgálásával a tanácsot bízták meg.

Hosszabb vitát keltett Helfy László felebbezése, melyet a tanács azon határozata ellen adott be, hogy a könyvrendi munkákat házi kezelés abbahagyása mellett, minden árlejtés nélkül, Sonnenfeld Adolfnak adták ki.

Dr. Halász Lajos a házi kezelés fenntartását kívánja, de ha ezt nem fogadják el, nyilvános árlejtéssel adják ki a munkát.

Komlóssy József ismerteti az ügy állását s a tanács javaslatát védi.

Hlatky Endre részletesen szól a kérdéshez s részletesen erős érvekkel mutatja ki a tanács javaslatának igazságtalan és meg nem álló voltát. Egy évig még tartásuk fenn a házi kezelést s pontos jegyzéket vezessenek a szükségletekről. Ha ez meglesz, akkor lehet beszélni a munkák kiadásáról.

Dr. Hoványi Géza takarékosági szempontból pártolja a tanács javaslatát.

Dr. Hoványi Gyula nem látja tisztán a kérdést. Előbb a részletekkel kell tisztába jönni.

Egy szótöbbséggel a tanács javaslatát fogadták el.

Interpelláció.

Dr. Halász Lajos volt az egyedüli interpelláló. Az iktató könyv alapján kimutatja, hogy a nemzeti ellenállás ügyében tizenkét átírat jött a város törvényhatóságához más törvényhatóságoktól. Ezeket miért nem terjesztik a közgyűlés elé? Mi jogon tartja ezeket vissza a polgármester?

Rimler Károly kijelenti, hogy célzatosság nem vezette ebben a kérdésben. Ideje nem

Rinaldo Rinaldini dal, melynek a szövegét Vulpius 1797-ben egy regénynek a megírására használta fel.

Egyik verse körülbelül ez:

- Rinaldini merész vezér!
- Rinaldini ébredj már!
- Kis csapatod harcra készen
- Benned vezérére vár.
- Rinaldini téged vár.

A Rinaldini dal végső ütemével kezdődik:

a marseillaise dallama.

Tudjuk, hogy a marseillais Rouget de Lisle hadmérnökségi tiszt irta 1792-ben s hogy ő meg is zenésítette.

*

A népdalokat sokan a néplélek szülötteinak tartják, de ez nagyon delibabos magyarázat.

A folklorisztika azt vallja, hogy a népdalok szerzői többnyire az ismeretlenség homályában maradnak s műveiket csak a tradíció tartja fenn, mi által azokon sok változás történik, mind a szövegen, mind a dallamon, sokszor a felismerhetlenségig.

De még az írott népdalok szövegén is történik változás: Hiszen a legnagyobb és a legnépiesebb költőnk, Petőfi Sándor is megkorrigálta itt-ott a népet.

Itt van legújabbán Dóczy József szép dala:

»Hull a zápor . . . kint a pusztán.

Dehogy hull, dehogy hull!

»Esik eső kint a pusztán« . . .

Egész Biharban így éneklük. Sok ember különösen a külföldön, nyugaton, már nem méltányolja kellően a bájos népdalt.

A nagyobb stílus zene nagyon háttérbe szorította azt. Ma már csak a nagy stílus imponál.

Megvallom, hogy én úgy vagyok a zenével, mint a virággal: Megbámulom az impozáns rhododendont, a büszke chaméliát, a csillogó színű azaleát, a hatalmas lotuszt, krizantemumot, a csodálatos orchideát, de . . . szememet, lelkemet sokkal jobban gyönyörködött néhány szál gyöngyvirág, mely az erdő szélén vadon terem.

A zenével éppen így vagyok, a nagy ihlettel, genialitással és virtuozitással megalkotott klasszikus zenei műveket nagy élvezettel, mondhatnám áhítattal hallgatom és bámulom, de . . . az egyszerű, megindító kis népdal mégis közelebb áll a lelkemhez.

Végül pedig: talán kezdeni kellett volna ezzel:

Hogyan keletkezett a népdal:

Valószínűleg úgy, hogy . . . valamikor régen . . . sok sok ezer év előtti ős anyáinknak a gyermekeik rosszkedvtől sirtak s nem akartak elaludni.

A szigorubb anyák sommásan jártak el visongó drága csemetéikkel . . . A gyöngédobb anyák ellenben . . . csitogatva . . . altatgatva . . . zümmögni kezdtek.

Lehet hogy ezen altató zümmögés volt a népdal embriója.

Lehet, hogy tévedek, . . . mégis valószínűnek tartom a dolgot és itt keresem a dal eredetét. Bár ez a szerény véleményem semmi képen sem arrogálja maga számára a tudományos elméletek . . . föltevésének értékét.

Különbben igen gyakran úgy történik miként a költő mondja:

- Und vas kein Verstand
- der Verständigen sieht
- Das übet in Einfalt
- ein kindlich Gemüt.

Az is lehetséges, hogy a sirás vagy pedig az ujjongás volt ősanja a dalnak. Egy szerető szív megszünt dobogni: egy szegény özvegy és árvamaradt kicsiny gyermekei zokogva borulnak egy koporsóra és nagy fájdalomnak kesergő hangon, fuldokolva adnak kifejezést és önkéntelenül szinte eléneklük az »Isten hozád«-ot.

A szerető leány repeső szívvel várja a hadjáratban megsebesült és már elesettnek hitt, de mégis szerencsésen fölgyógyult és most hazatérő jegyesét s a midőn megpillantja: kitörő örömmel a nyakába borul és az egész hangskálán végig ujjongva szinte eléneklük az »Isten hozott«-at.

Az edes anya a nagy aggodalomtól már teljesen megtörve virraszt a ragályos gyilkos torokbajban már-már haldokló egyetlen gyermekének kis ágya mellett.

volt, hogy megismerje az érkezett átiratokat. Mem is látta őket. Az célja, hogy a pártoskodás elkerülésére pártközi megegyezés útján hozzon határozatot a törvényhatóság. A jövő hónapban az összes átiratokat előterjeszti.

Dr. Halász Lajos tisztelettel tudomásul veszi a polgármester választát. Célzatossággal nem vádolta a polgármestert. Célzatosság volt a beszédében, de az iránt, aki az átiratokat a fiókba tette.

Ezzel véget ért a közgyűlés.

NAPROL-NAPRA.

Egyesületi mulatságok.

A farsangból a katolikus egyesületeknek is ki kell venniük a maguk részét. Ez tény. Ki is veszik. Hiszen az ilyesmi malum necessarium. Amolyan szükséges rossz, amely hozzá tartozik az emberi élethez. És hát a katolikus egyesületek nemcsak tanításra, oktatásra hivatják, hanem szórakoztatásra is. Könnyű időtöltésre is szükségünk van néha-néha, hogy pihenten, ujjalt erővel láthassunk ismét munkához. De meg különben is, a keresztény megújulás társadalmi nevelésének a mulatságokra is ki kell terjednie. Mert ezen a téren is vannak határok és irányadó szempontok s itt is untig elég tere jut az ellenőrzésnek, amelynek főként arra kell mindenütt irányulnia, hogy a kellemes a haszonnal vegyüljön.

Gondoskodni kell evégből úgy a városban, mint a falun megfelelő szórakozásról, vigalmakról és gondoskodni kell aztán itt is a kellő, egészséges ksztorilról. Ami a részleteket illeti, itt mindenekelőtt sajnálattal kell konstatálnunk, hogy az ugynevezett *katholikus bált*, amely a Nagyváradai Katolikus Kör égise alatt egyike volt a farsang legfényesebb mulatságainak, az idén is nélkülözni fogjuk. Különböző fontos okoknál fogva. Lesz azonban az idén is bálja a Nagyváradai Katolikus Legényegyesületnek, amely a maga körében ezuttal is pompás lefolyásnak ígérkezik. Utalunk azonban itt a Nagyváradai Katolikus Kör jubiláris bankettjére. Ha már egyéb alkalma nincs katolikus társadalmunk felsőbb rétegeinek, legalább itt

találkozzanak vidám hangulatban a fehér asztal mellett.

Kevésszámú vidéki katolikus egyesületünk is mindenesetre gondoskodni fog tagjai megfelelő szórakoztatásáról a farsang folyamán. Mert hiába, ez most nemcsak hogy helyénvaló, de egyszerűen erkölcsi kötelesség. Főként falun, ahol a nép ilyenkor maga is ráér s föltétlenül megkívánja a vigadozást.

Ha katolikus egyesületek nem gondoskodnak róla, örömet megteszi a zsidó korcsma. Azért hát örüljünk, ahol mi rendezhetünk mulatságot a nép számára. Ami mindenesetre jelentékeny *minus malum*.

Az egyszerűbb körökre kiterjedő katolikus egyesületek tehát nagyon jól teszik, ha a mulatság magasabb fajtát viszik egy-egy ilyen farsangi estébe. Néha, néhol színi előadás, valami kifogástalan szövegű humoros szavalt, vagy monológ, egy-két szép magyar nótá. Ezzel is hasznosan mulik az idő, azután hát hadd szóljon a muzsika, hadd következzen a táncz. De mindenkor tisztes határok között. Itt aztán igen sok teher szakad az egyesületek vezetőinek vállára.

Meg kell még jegyeznünk, amit ugyan jól tudunk valamennyien, de ami ellen mégis annyi hiba esik — peccatur intra muros, et extra — hogy katolikus egyesületi tánczvigalmakat ne csak *pénteken* ne, de szombaton, — valamint ünnepek előtt való napon se rendezzünk.

Az okok fejtegetése már igazán fölösleges.

Sok felelősséggel jár azután a *farsang utója* is. Ez a pont szorosan összefügg egyúttal a *gyermekbálakkal*, amelyeket eléggé nem kárhoztathatunk.

Nagyjából elég is lesz ennyi. Itt az ideje, hogy katolikus társadalmi egyesületeink tagjaik megfelelő, kifogástalan farsangi szórakozásról gondoskodjanak. Ahol nincs katolikus egyesület, vigyázzunk ott is, hogy a farsang semmi sérelmes, hitelvéinkbe ütköző ekzczezsusra ne ragadtassa magukról megfélemező keresztény testvéreinket. Végeredményben pedig azon legyünk, hogy a szórakozások

minden nép, minden nemzet rányomta a karakterét.

A népdal mindenféle zenének az édes-anya.

Legelőbb az egyház kezdte a zenét kultiválni, finomítani, míg a Palesztrínák a Cherubínik idejében elérte mondhatni tetőpontját a tökéletességnek.

A világi nagy zeneművek a templomi zene szülöttjei, így keletkeztek a nagy oratorionok, a színioperák, az operák, sonáták, műdalok.

Templomi karmesterekből lettek világi karmesterek.

Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Mendelsóhn, Liszt és a sok olasz mester mind az egyházi zene lábán járt.

Lassan-lassan emancipálta magát a világi zene a templomi zenétől: a maga lábán kezdett járni.

Fejlődött folyton tovább és tovább... Wagnerig... sőt mindig tovább... részben már a tévelygésig, a decadenceig, a zenészeti szeczezzióig.

De a zenét nem kell féltetni.

A tévelygés muló, mert a zene visszavisszatérhet az örökké tisztán cseregdedező összforráshoz: a népdalhoz, a mely forrás soha el nem apad és amelyben mindig van erő, báj és eredetiség.

még közelebb hozzanak bennünket egymáshoz mindenütt szívben, lélekben, munkakedvben és erőben. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Jan. 12. Magánvizsgálatok a római katolikus tanítóképzőben.

Január 14. 16. 21. 23. 28. 30. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

Január 21. Kath. Kör jubiláris ünnepélye a kör helyiségében délelőtt 11 órakor.

Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Március 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Március 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Június 27. Szent László ünnepély.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

*** Vásárcsarnok a Fekete Sas helyén.** A tegnapi közgyűlésen elhalasztották a Fekete Sas szállónak mint a városi tulajdonnak miként való értékesítése fölötti határozatot hozatalt az ügy fontosságára való tekintetből s az időben már a tanácsi iktatóban feküdt Köblös Ferenc építész, városi virilis indítványa a Fekete Sas helyén vásárcsarnok létesítése s így a szállónak városi tulajdonban hagyása iránt. Köblös e tervéről régebben hosszabban megemlékeztünk. Az eszmét részletesen ismerteti Köblös és fejtegeti indítványában a vásárcsarnok fontosságát és annak szükségességét. A javaslatához tervet is csatol Köblös Ferenc építész.

*** A katonai beszállások és katonatartás megváltása.** A katonai beszállásokról és katonatartás megváltásáról alkotott városi szabályrendelet alapján az egyes házakat illető férőhely kimutatások elkészítettén, illetőleg kiigazítván, azok a mai naptól számított nyolcz napon át a katonai ügyosztály 32. sz. hivatali helyiségében oly felhívással tételeznek ki szemlére, hogy az ezen kimutatásokban megállapított katonatartási kötelezettség ellen 8 napon belül Darvassy Lajos tanácsnokhoz felszólamlás adható be. Ezen alkalomból különösen felhívom az érdekelt háztulajdonosok figyelmét azon körülményre, hogy a katonatartási kötelezettség a kivetett katonák mindenike után évenként február hava 15-ik napjáig a városi pénztárba befizetendő öt korona illetékekkel megváltható s az esetben az illető ház a katonatartási kötelezettsége alól — rendkívüli körülményeket kivéve, — a befizetés évére felmentetik. Február 15-től történő megváltás esetén a kivetett katonák után egyenként nyolcz korona illeték fizetendő. Minthogy a megváltási illetékek beszállási-alap címén és a gyakorlatokra bevonuló vagy átvonuló katonaság elhelyezésére szolgáló barakk-épületek emelésére fordítatnak: kettős célú ér el a lakosság azzal, ha s katonatartást megváltja, mert egyrészt a fizetés évében háza a beszállásolás alól mentesítve lesz, másrészt a befizetett összeggel a katonaság beszállásolás terheitől való végleges megszabaduláshoz nyújt segédkezet. Felhívom ennél fogva az összes háztulajdonosokat, hogy ingatlanukat terhelő katonatartási kötelezettség iránt érdeklődni, a kivetési lajs-

A szegény anya kétségbe van esve. De még idején érkezik a várt segítség: az orvos nyugodt, biztos kézzel elvégzi a műtétet s aztán odasug a szegény megtört anyának: »A gyermek magvan mentve... és a szegény anya... most... a nagy öröm sulya alatt egész testében reszkette... szinte kábultan odarogynak drága kis betegre s édes gyermekét össze vissza ölelgetve, csókolgatva, a hangnak mindenféle változatában elzokogja végtelen nagy boldogságát.

Mily igazak, mily gyönyörűek Schakespearenek azon szavai:

Az öröm... oly szegény, de oly szegény... hogy a fájdalomtól kell a könnyeket kölcsön kérnie.

Hiszen... a magyar is sirva vigad.

A népdalnak ősanja, tehát vagy a zümmögés, vagy a sírás, vagy az ujjongás, vagy pedig mind a három együtt, mert miként az örömnél legősibb megnyilatkozása az ujjongás, kaczagás, úgy a fájdalomnak legősibb megnyilatkozása a sírás, zokogás s egészen kétségtelen, hogy már az első ember is sirt és nevetett.

A kesergés, ujjongás, az altató zümmögés idővel bizonyos ritmust kapott... idővel... sok-sok évezred múlva kialakult, kifejlődött a mostani többféle ütem és lassan-lassan megszületett a népdal.

Lassan-lassan csiszolódott, finomodott és

tromokat megtekinteni s a tartási kötelezettség megváltása tekintetében idejekorán intézkedni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1906. január 10. Rimler Károly polgármester.

* Magánborfogyasztók figyelmébe.

Nagyvárad város tanácsa részéről a magánborfogyasztás megváltása végett az egyezségi ajánlatok megtételére határidőül 1906. évi január hó 22, 23 és 24. napjai tűzettek ki. Felhívtnak tehát mindazon szőlőbirtokos termelők- továbbá a magánfogyasztók, kik b. oritaladót 1906. évre átalány összegben óhajtják megváltani, hogy a fent kitett határidőben a városház tanácstermében mindenkor d. e. 9 óráig déli 12 óráig a kiküldött bizottságnál annyi alkalommal is jelentkezzenek, s a megajánlott megváltási összeget készpénzben a kiküldött bizottságnál befizessék, mivel ezen határidőn túl jelentkezések elfogadtatni nem fognak. Az általánosítás tárgyában felveendő jegyzőkönyvben foglalt feltételek a magánfeleket azonnal kötelezik a városra nézve azonban csakis az esetben lesz kötelező, ha az a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság részéről jóváhagyva lesz, Nagyvárad 1906. évi január hó 11. én. Lukács Ödön adó és pénzügyi tanácsos.

* **Bíróválasztás.** Széplakon Medve György érdemes gazdát választották a község bírájává. Medve megelőzőleg is viselte a bírói tiszteletet.

* **Iparhatósági megbízottak választása.** Az 1884. XVII. t. cz. 167. és következő §-ai, valamint a volt földmivelés — ipar- és kereskedelemügyi Minister ur 52211—1885. sz. körrendelete értelmében az I. foku iparhatóság mellé az 1906. évre iparhatósági megbízottak választásának határidejéül 1906. év jan. hó 21. napjának délelőtti 10 óráját tűztem ki, s a választás foganatosításának helyéül a tűzoltó lakotanya nagytermét jelölöm meg. Ezen körülményről az érdekelteket oly figyelemmel kísérem, hogy a mennyiben Nagyvárad város egyszersmind főszolgabírói székhely, összesen 40 iparhatósági megbízott választandó, még pedig 20 Nagyvárad város I. foku iparhatóság mellé. Tájékoztatom megjegyzem, hogy választói joggal bírnak mindazok, kik Nagyvárad város területén valamely ipart önállóan és jogosítottan üznek, választhatóak pedig ezek közül azok, kik az 1904. évben legalább 16 korona kereseti adót fizettek. Nagyvárad 1906. január 4-én. Gerő Armin, r. főkapitány.

* **Házasság.** Nemezz Károly kécsi községi másodjegyző eljegyezte Balogh Béla református elkész leányát Ilonkát.

* **Gyertya és a villany.** A legmodernebb világítás a — villany. És mégis a vármegyeházán nap mint nap után lehet látni, hogy a tisztviselők gyertya mellett róják a fekete sorokat. A vármegye havonként óriási összeget ad ki a villanyvilágításra és mégis — már nem lévén gyertyatartó — krumpliból rögtönözött gyertyatartókból lenézőleg pislogó gyertyafény mellett kell dolgozni. Jó volna, ha azokat a pótmunkásokat oly időben végeztetnék, amikor a villany nélkülözése nem okoz esetleg szemrontást.

* **Gyászrovat.** A Szent Annáról nevezett nagyvárad Orsolya-zárdának ismét gyásza van. Soror Mária Michaela kartestvér, született Loeffer Ilonka, okleveles tanítónő élte 24. ik, szerzetessége harmadik esztendejében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után elhunyt. Január 13-án délelőtti fél 11 órakor temetik. A zárda megleghangu gyászjelentésben emlékezett meg közszeretben álló tagja elhunytáról. A Boldogasszony hófehér liloma volt a megboldogult, akinek földi küzdelmét a Gondviselés jutalmul rövidre szabta. Tanítványai s hivatásában társai mégis megsiradják, hogy oly hamar válniuk kell tőle. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent.

Amily váratlan és megdöbbentő volt a Loschmidt Ferenczné hirtelen halála, oly nagy volt a részvétel is, mely végtisztessége alkalmából megnyilatkozott. Utolsó üdvözléssel koszorukat helyezték ravatalára bánatos férjén és gyermekein kívül özv. Schunda Edéné, Böszörményi Géza és családja, dr. Mayer László, Frankó Endre és családja, Markeli család, Edelmán család, Loschmidt bácsi tanítványai özv. Vechsberg Lipótné. Az Istenben boldogult urnó lelkeüdvéért a váradolaszii templomban minden oltárnál szentmise áldozatot mutattak be, ezek után pedig az olasz-i temetőbe vezette a gyászmenetet Lopusny Gyula, helyettes lelkész segédlettel s utoljára beszentelte a halott tetemeit.

A diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia, első nagyvárad temetkezési vállalat rendezte.

* **Czárán Gyulát,** a hegyvidékek hírneves kutatóját, kinek haláláról már megemlékeztünk, nagy részvétel mellett temették el a napokban az aradmegyei Menyházán. A ravatalt az elhunyt villájában állították föl s a nagy természetbarát utolsó kívánságához képest az egyszerű tölgfakoporsót zöld fenyőlombok borították. A falu legényei, leányi koszorúkkal, csokrokkal festői sorfalat állottak a ravatal körül. A temetést Ballaner Kristóf menyházai plebános végezte. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület titkára, K. Fodor János, valamint Szádeczky Gyula dr. egyetemi tanár bucsuztatták a szubtilislelkű halottat.

* **Megfelelőbbet jegyző választás.** Lunkán 1905. december 12-én megtartott jegyzőválasztást tegnap Győri Géza és társai megfélebeztek. Blága Jánost választotta meg a község körjegyzőnek György István ellenében egy pár szavazat többséggel. A felebezésből kitűnőleg Blága megválasztása törvénytelen, amennyiben a választáskor olyanok is szavaztak, kiknek nem volt szavazati joguk. A vaskóhi főszolgabíró tegnap terjesztette be az alispánhoz a felebbezést.

* **Rheuma, köszvény, csont és izomszaggyatás** ellen legbiztosabb hatása van Citosan nak, kapható a »Kigyó« gyógyszerárban, Nagyvárad, Bémer-tér és a Vadász-féle Drogueriában. Ára 90 fillér.

* **Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni,** hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő valódi angol és scot téli divat szöveteket mélyen leszállított árban bocsátom áruba. Kivánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás után is meggyőződhet bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: Teszler Simon, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

* **A Llyod orfeumban** ma este teljesen új műsorral nagy előadás, új bohózat, új kuplék. Fritz Larisson átváltozó táncművész, The Guston zenebohócok saját találmányu hangszereikkel. Szíves pártfogásukat kéri mély tisztelettel Berényi igazgató.

IRODALOM.

Bodor Aladár: versek.

Fehér borítékban rendkívül izléses kiállítású kötet jelent meg. A Franklin-társulat legújabb metszésű, legszebb betűi adtak látható

külsőt a verseknek, melyeket Bodor Aladár most kibocsátott.

Bodor Aladár még erősen kezdő poéta, a ki küzd a kifejezéssel is, a formával is. Vannak azonban gondolatai s a kiforrás ideje lejártával lesz még alkalmunk Bodortól sokkal jobb verseket is olvasni. A kis kötet ára két korona.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Dorrit kisasszony, B. (először)

Szombat Dorrit kisasszony C.

Vasárnap: d. u. Sárga csikó, este Mulató Istenek.

Dorrit kisasszony — bemutatója.

Szinte lázas buzgalommal néz a színház igazgatósága és a társulat a mai bemutató előadás elé, Schöntheu Pál hamarosan híressé vált új vigjátéka »Dorrit kisasszony« kerül ma bemutatóra. Vigszínházban tett hódítása után körutjának első állomásán Nagyváradon. A vigjáték a szellem, ötlet és finom humor művészi egyvelege, mely pompás estét szerez mindenkinek, a ki végignézi. A szereplők kitűnő betanulása összevágó, gördülékeny előadást ígér, a teljes siker minden kelléke együtt van. A czimszerepet E. Kovács Mariska játssza, mellette a drámai személyzet csaknem valamennyi elsőrendű tagja kitűnő szerephez jutott.

EGYESÜLETEK.

Egyesületi czimváltás. A bihardecskei keresztény iparos olvasóegylet czímét belügyminisztari engedéllyel *Derecskei Katholikus-Körre* változtatta.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 13. Izr. nőegylet tea-estélye

Január 20. Jogászbál.

Január 28. A 48-as népkör bálja.

Január 31. Városi bál.

Február 10. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet rózsá-estélye.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtek névjegyzéke 1906. évre.

Most jelent meg az 1906. évre kisorsolt esküdtek névjegyzéke, mely szerint a rendes esküdtek száma 540 és a pótesküdtéké 150. Az esküdtek nevei a következők.

Rendes esküdtek:

Saad József Nagyszalonta, Salamon Benedek, Sarkadi György Kötgyán, dr. Sarkadi Lajos, Sági Péter Tenke, Samborovszky Jenő, Sály István Mezőtelegd, Schenker Mihály, Schercz Károly, Schmuczer János, Schuller Árpád, Schwarcz Antal, Schwarcz János, dr. Schweiger Ede, Sebő Imre, Sebes Gyula Fekete Tót, Seres László Nagyszalonta, Simon János, Simonyi Ernő, Sólyom Gyula, Somogyi Miklós, Somogyi Géza Tenke, Somogyi Lajos Tenke, Somossy Béla, Soós Bálint Komádi, Stark Gyula, Stauber József, Sterba Szabolcs, dr. Stokker József, Strohmayr Pál, gróf Stubenbergh J. Székelyhid, Südy Gyula Bors, Sünger Bertalan, Süttő Antal Nagyszalonta, Szabó István Geszt, Szabó József Báránd, Szabó József Bihar, Szabó László Bihar-Püspöki, Szacsavay Akos, Száhlender Károly, Szakadát György B.-Ujfalú, Szandner László Bihar-Diószeg, Szatmári Béla Nagyszalonta, Szauer

Kálmán, Szász János, Szeker Pál Sarkad, Szemes Ferencz, Szemes Imre, Szemes József Nagyszalonta, Szemes László Szent-János, Szentandrás Károly Komádi Szmazenka Ernő, Székely Gyula Székelyhid, Székely Sándor, Szép Lajos, Sziki Károly Érmihályfalva, Szkurka Elek Mezőpeterd, id. Szlafkay Mihály Mihály Peczeszlős, dr. Szolcsányi Hugó, Szoták József Margitta, Szödényi Nándor, Szőke Gyula, Sztankovics József, Sztarill János, G. Szűcs Bálint Komádi, Szűcs Izsó, K. Szűcs János Komádi, Szűcs József Bihárdioszeg, Szűcs Sándor Bors, Tabéry Ármán, Tardy György B. Ujfalu, Tatár Zoltán, dr. Thury Kálmán, dr. Thury Károly, dr. Thury László, Telegdy József Mezőtelegd, Telegdy Károly Bors, Ternyei Antal, Tichy Gyula, id. Tikos András, gróf Tisza Kálmán Erdőgyarak, Tóbiás Miklós Bejényes, Tokai János, Tokai Mihály, Tóth Albert, dr. Tóth Ferencz, Töpler György Geszt, Török Gyula Nagyszalonta, Török László, Trajánovits Antal B. Ujfalu, Trajánovits Antal Nagyszalonta.

Udvardy Odón Ignác, Udvarhelyi Béla, Ujházy Antal, ifj. Ullmann Izidor, Ullmann Sándor.

Vaday József Sarkad, Varga Géza Komádi, Varga Lajos B. Ujfalu, Varga Mózes Nagyszalonta, Varga Sándor, Varró Domokos, Vadsady Lajos Komádi, G. Váczy József Rév, Veres István Nagyszalonta, Veres Károly Szombatság, Vertán Zoltán B. Ujfalu, Véber Sándor Ér-Semjén, Végh József, Vétessy Andor A. Lugos, Vlaszaty Odón, Dr. Valner Odón.

Dr. Wavrek Kálmán, Wecshler József, Weinberger Jakab, Weintraub Mór, Weisz Gábor, Weiterschütz János, dr. Winkler Lajos Margitta, dr. Weiszberger Lipót, Weisz Mór.

Zathureczky István Czécze, Zách János, Zámory László, Zettel Gyula, ifj. gróf Zichy Odón Gégény, Zsigmond Ferencz Artánd, Zsunk Pál.

(Vége köv.)

NYILTTÉR.

Dr
BARTA ANDOR
szülész és nőorvos
a fő-utczai Rimanóczy-palotába
költözött.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, jan. 11. (Saját tud. táv.) A kibontakozás kombinációi időkönként fölmelegített alakban bukdácsolnak a fölshinen. A válság kaoszában ma a bécsi audiencia van előtérben. Bár fordulatot aligha remélünk tőle. Fejérváry Géza, mint említettük már, részletesen referált a királynak két órán keresztül.

Holnap is Bécsben marad s újból audienciára megy. Vörös és Feilitzsch báró azonban ma este visszautaztak Budapestre.

Ami már most a miniszterek bécsi útjának egyik célját illeti, a kormány

félhivatalosa azt fejtegeti, hogy a parlament szuverenitása föl van függesztve, joga van tehát kormánynak a kereskedelmi szerződést a maga felelősségére megkötni.

A bécsi félhivatalos ezzel szemben kijelenti, hogy a Fejérváry-kormány még mindenesetre *ratifikálni fogja* a szerződést, végrehajtása iránt azonban nem rendeleti uton intézkedik, hanem a vámhatóságokhoz intézendő utasítással.

A miniszterek bécsi útjánál sokkal több súlytal esik a serpenyőbe *Andrássy* gróf bécsi útja, amelyet bizonyos pikáns kód takar el az otromba kíváncsiságtól. Hogy Andrássy e hó 8-án a császárvárosban járt, egész komolyan tudni vélik beavatott politikai körök minékét székvárosban Ugy szintén azt is, hogy Andrássy benyomásai a kibontakozást illetőleg éppen nem kedvezőlenek.

Mindezek a hírek azonban semmivel sem mondanak többet annál, amit belpolitikai rovatunkban már jeleztünk. *Tisza*, valamint a *szocialisták* lapjának kijelenti Andrássy, hogy tetteit illetőleg sem kontrollt, sem politikai spionázszt nem tűr.

Arról, hogy mikor, miről, kivel, hol tanácskozott, ha egyáltalán tanácskozott, senkinek sem tartozik számadással. Azon híresztelések ellen azonban, mintha olyan tárgyalásokat folytatott volna, melyeknek célja a nemzeti követelmények elődázása — határozottan tiltakozik. Erről szó sem lehet.

A törvényhatóságok dolgában sincsen különösebb fordulat. *Debreczenben* délelőtt 9 órától délután 2 óráig hallgatták ki *Varga Lajos* drt. Beismerte, hogy a főispán bojkottálására fölhevő plakátokat ő fogalmazta ugyan *Békássy* szerkesztővel, ugyszintén a halottaskocsit is ők ketten fogadták meg. Varga nem vett részt s a tömeget inzultusra sem bujtogatta. Kihallgatása után letartóztatták Varga drt s átkísérték az ügyészségre.

Letartóztatását a város politikai üldözésnek tekinti. A polgárság gyűjtést indított, hogy Békássyért óvadékot tessen le.

Az összeg rohamosan gyarapszik. Névtelen levél alapján ma letartóztatták Földes J. Lajost, Kásó Károly gépgyári munkást, valamint még egy napszámost.

Kristóffy tegnap tanácskozást folytatott a tenyleges új főispánokkal. *Cseresnyés* és *Pongrácz* gróf már a tanácskozást megelőzőleg is jártak *Kristóffy*nál.

Új főispánokul emlegetik: *Nyitra*ba *Csillaghy* György privigyei szabadelvűpárti képviselőt, akinek mandátumát a néppárt megpeticionálta, a Kuria pedig vizsgálatot rendelt el ellene, amely éppen nem *Csillaghy* javára ütött ki; Máramarosba pedig *Fekete* Benőt.

A kormánynak most a fogyasztási adókért vérzik a szíve. Megfenyegeti a városokat, elveszi tőlük a regálét s idegen vállalkozóknak adja. Léván már kísérletezett is a kormány ez irányban, de hiába.

Sopronmegye közigazgatási bizottsága mai ülésén az elnök *Baditz* főispánt távozásra szólították föl.

— Akkor távozom, ha nekem tetszik, felelte.

Albizottságot akart alakítani, de terve kudarcot vallott. A választást csak két tag fogadta el.

Aranyosmaróthon ma bucsuztatták *Kazy* János volt főispánt a megyegyűlésen. *Kristóffy* megsemmiette leiratát nem vették tudomásul s az új főispánra vonatkozó határozatot főtartották. *Berthold* főispán Balassagyarmatról fegyveres őrizete mellé 4 tagu polgárőrséget kért. — Persze nem kapott.

A halál révén.

Budapest, január 11. (Saját tud. távirata.) Kasza Károly dr. békésgyulai orvos Budapestre utaztában a vonaton morfiummal öngyilkosságot kísérelt meg. Békésgyomán észrevették s a vasuti állomásról a kórház a szállították. Tettének oka ismeretlen.

A szerb-bolgár vámunió.

Budapest, január 11. (Saját tud. távirata.) *Bécsből* jelentik: A szerb kormány képviselője hivatalosan kijelentette, hogy a szerb kormány elejtette a *Bulgáriával* való vámuniót. *Abelgrádi* kormány hivatalosan is értesítette a bolgár kormányt. *Bécsből* a bolgár kormányt értesítik Magyarország Ausztria az unió elejtésétől teszi függővé a kereskedelmi szerződés tárgyalását.

KÖZGAZDASÁG.

Felhajtó-vásár Szent-Jobbon. Szent-jobb község kérelmet adott be Biharvármegye alispánjához, melyben arra kérték az alispánt, hogy a községükben április és augusztus hónapok első hétfőjén tartani szokott kirakodó vásárhoz engedélyezzen felhajtó vásárt is. Az alispán a község kérelmét telterjesztette a kereskedelemügyi miniszterhez, honnan tegnap meg is érkezett az engedély. A község kérte a hetivásárokról is az állatvásári engedélyezést, azonban e kérelmet a miniszter figyelmen kívül hagyta. E szerint Szentjobbon már április első hétfőjén állatvásár is lesz.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, jan. 11.

Buza okt. — — — —	16 38
Rozs okt.-re — — — —	13 16
Tengeri április 1906 — — — —	13 38
Zab ápr.-ra — — — —	13 16
Repeze aug.-ra — — — —	21 06

Értéktőzsde.

Budapest, jan. 11.

Oszták hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	706.—
Leszámitoló bank — — —	499.—
Rimamurányi — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — —	582.50
Városi villamos vasut — — —	316.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

P. J. Egyik sem üti meg az eddigiek mértékét; már pedig minek adjunk kevésbé jót a jók után? A mi második kérését illeti, az bizonyos, — pláne versekért — sajnálatunkra, nem teljesíthető.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás!

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“
1906. január 1-én nyitotta meg
11-ik évtársulatat.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgálna, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze és ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele az új törzsbetéti könyvecske kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik. Nagyvárád, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

Vidékre egy
nevelőnő
kerestetik.

Czím a kiadóhivatalban.

1470.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyeire előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon

már ma elfogadunk.

A sorsjegyek a legközelebbi hónapokban kerülnek kibocsátásra és az akkor közzéteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként három huzása lesz,

egy K. 600.000 (hatszáz ezer korona) és

két K. 300.000 (háromszáz ezer korona)

összegű főnyereménnyel. 50.000 K, 40.000 K, 20.000 K. stb. stb., minden huzásnál százánál több mellényereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegyek tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, amellyel a további nyeremény huzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek, úgy a nyeremények nagysága, mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze fölülmulják.

Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelentékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseiket mindenki haladéknélkül teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni.

A kibocsátási árfolyam körülbelül 140 K lesz. — Jegyzési bejelentésnél darabonként 10 korona fizetendő foglaló fejében.

1441

Központi Takarékpénztár.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárád, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Naponta friss különféle
felvágottak.

Vestváliai és
Prágai sódar.

LIPCSEI étvágykolbászka.

Consérvek. — Főzelékfélék.

Legkitünőbb rumok.

China és orosz TEAK nagy választékban.

Legjobb
minőségű **kávék**

Jamaika, Cuba, Ceylon,
Arany-Jáva és Mokka.

Óriási választék mindenféle
cukorkákban

diszes dobozokban és kimérve.

KUGLER HENRIK (Gerbaud)

udvari cukrász összes gyártmányai-
nak főlerakata, u. m.:

Csokoládék, cocoa,

Tea-sütemények, Mignon-
sütemények és cukorkák.

Tisztelettel kérjük a t. vevőközönséget,
kik nálunk könyveszkékre óhajtának vásá-
rolni, bennünket értesíteni szíveskedjenek,
hogy mielőbb elküldhessük könyveszkéinket.

Tisztelettel

KERN és PETROVICS

fűszer-, csemege-, bor és ásványvizkereskedők.

Ajánljuk friss csemege árucikkein-
ket a legolcsóbb áron, a legpon-
tosabb kiszolgálás mellett.

Különféle csemege-datolya. Compot-
szilva. — Friss malaga szőlő.
Szultán-füge. — Smyrna-füge.

CUKROZOTT vegyes **GYÜMÖLCSÖK**
Dejssert papírhéju mandula.

Tea-sütemények

friss minőségekben.

PÁCOLT ÉS MARINÁLT HALAK.

FRISS kelettengeri **HERING.**

Szardiniák összes nemei.

Ementhali, Groi, Gorgonzola, Strachinó,
Imperial és összes csemege-sajtok.

Olcso, mélyen leszállított árak mellett
kerülnek eladásra összes férfi, és női
divatáru cikkek a

Fabry Testvérek

üzlethelyiségében Moskovits-palota,
Igazi alkalmi eladása egész finom
árúknak, különösen nagy választék
férfi ingek, gallérok, kézelők, divatos
férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák,
keztük, harisngák, alsó jáger ruhá-
zatok, takarók, utazó- és lópokróczok,
galocsenek, hócipők, férfi, női és
gyermek lábbelik, egész finom minő-
ségben, olcsó árak mellett, francia
parchetek, rumburgi vásznak, szalag
csipke, selymekendők, pamutok kü-
lönösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcsó
árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett

Az üzletberendezés eladó. 1447.

Tisztításhoz csak

Globus
tisztító kivonatot

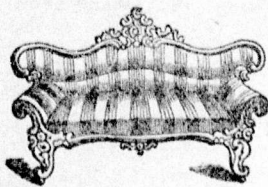
használjunk.
Legjobb tisztító szer
a világon

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

BUTOR

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és pri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bók a

Magyar Műbutorgyár
részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalkozása. — Kívánatra tervek és
költségvetések

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen
emészthető eledetek, úgy rendetlen életmód által

gyomorhűlés, gyomorgörös, gyomorbaj, nehéz emésztés, elnyálkásodási

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használat-
ban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitűnő gyógyhatású növényekből s jó borból van készítve
erősíti s eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert
lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elő-
segíti az új vér képezését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csírájukban elfojtja. Ezen
szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőgös, gyomorégés, szélszorulás,
émelygés, hányás, mely idült gyomorfájásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-
szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, bél-
görösök, szívdobogás, álmatlanság,** továbbá **vértódulás**
a májban, lépben és aranyér bántalmak ezen kitűnő gyógyhatású növény-bor használata által
gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és
eltávolít könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

**A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyen-
geség** rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapotá-
ból ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfejtések, lehangoltságok
álmatlanságok, főfájások a betegeket sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életerőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az ét-
vágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyosságot.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki,
Csatár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadán, Marczibáza,
Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar,
Dioszeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujfalu, Zsáka,
Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kőtegyán, Gyula, Doboz, Békés Békés-Csaba stb. stb.
— Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-
táraiban.

Továbbá a gyógyszertárak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borhó
Ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti árakon.**

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort” kérni.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár SORSJEGYEIRE előjegyzéseket
az eredeti kibocsátási árfolyamon már most elfogadunk.

A sorsjegyek február hónapban kerülnek kibocsátásra és az akkor
közéteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként HÁROM HUZÁSA lesz,

egy K **600,000** (hatszáz ezer korona) és
két K **300,000** (háromszáz ezer korona)

összegű tőnyereménnyel, **50,000 K, 40,000 K, 20,000 K** stb., stb.
minden huzásnál száznál több mellényereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105
kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel ki-
huzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, a melylyel a további
nyereményhuzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek úgy a nyeremények nagysága, mint a játékterv össze-
állítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyeresi kilátásait messze
felülmúlják. — Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés
következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelenlékenyen emelkedni fog,
azért ajánljuk, hogy jegyzéseit mindenki haladék nélkül teljesítse. — A jegy-
zéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni. — A kibocsá-
tási árfolyam kb. 140 korona lesz. — Jegyzési bejelentésnél drb.-ként
10 korona fizetendő foglaló tejében.

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank

NAGYVÁRAD, NAGY-TELEKY-UTCZA.